

[Frandsen.]

kapital, og det drejer sig ca. om en 15-20 milliarder kr. om året. Hvis der ikke snarest sker noget på dette område, altså en bremsning af stigningen på jord og kapital, vil lønmodtagerfonden som en formueudliggende faktor også blegne betydeligt.

Jeg har nævnt alle disse forhold for at vise, at hvis det skal have nogen mening at tale om en demokratisering af økonomien, kan det ikke nytte kun at tale om en lønmodtagerfond, om lønmodtagerrepræsentation i aktieselskabsbestyrelser og om offentlig repræsentation i pengeinstitutterne. Man skal også beskæftige sig med de andre ting, jeg har nævnt, altså arbejdspladسدemokratiet, styringen af hele kapitalmarkedet og inflationen. Men SF erkender, at etableringen af en lønmodtagerfond kan virke demokratiserende på økonomien, såfremt den gennemføres som en helhed, og såfremt den opbygges på den rigtige måde.

Til det sidste, opbygningen, vil jeg også sige en del ting, som også kan siges at være nogle kritiske kommentarer. Et af de centrale punkter i regeringens lovforslag er spørgsmålet om, hvordan midlerne skal tilvejebringes. Meningen med en lønmodtagerfond må bl. a. være, at lønmodtagerne får andel i den merværdi, der skabes i virksomhederne, og som hidtil er tilfaldet de private virksomhedsindehavere. Derfor må man finde frem til en ordning, der giver lønmodtagerne del i denne merværdi. Regeringen foreslår, at en procentdel af lønsummen, begyndende med 1/2 pct. i 1974 stigende til 5 pct. i 1983, skal være grundlaget for lønmodtagerfonden. Vi mener ikke, at lønsummen på nogen måde er en god indikator for den værditilvækst, der skabes i virksomhederne. Nogle virksomheder har en forholdsvis stor lønudbetaling i forhold til kapitalinvesteringen, andre en meget lille lønudbetaling. Det vil medføre, at den afgift, der lægges på lønsummen, vil ramme de forskellige virksomheder meget forskelligt uanset virksomhedernes økonomi. Håndværksvirksomhederne skal således indbetale forholdsvis store beløb, og automatiserede virksomheder som elektronikindustrien og olieselskaber skal indbetale forholdsvis små beløb. Endvidere vil bidrag i forhold til lønsummen også kunne virke som en skat på arbejdskraften,

hvilket kan være til skade for lønmodtagerne.

Vi finder heller ikke, at det er fornuftigt, at det offentlige skal indbetale til fonden på lige fod med det private erhvervsliv, som det er tilfældet i regeringsforslaget. Når meningen med en lønmodtagerfond som sagt er, at lønmodtagerne skal have del i merværdien, har det ikke megen mening, at det offentlige skal bidrage til fonden på lige fod med det private erhvervsliv. Derfor har SF i stedet for foreslået, at bidrag til fonden skal ydes i forhold til værditilvæksten i virksomhederne, beregnet som forskellen mellem indgående og udgående moms samt en tilsvarende beregning for eksporterhvervene. Dertil skal det offentlige så bidrage til fonden ved årlige bevillinger over finansloven svarende til det, der i øjeblikket ydes f. eks. til egnsudviklingsstøtte og andre lignende formål. På den måde undgår man en række af de urimeligheder, som man uvægerlig støder på, hvis man gennemfører regeringens forslag om at tage udgangspunkt i lønsummen.

Selv om det ved den ene eller den anden ordning er arbejdsgiveren, der betaler bidragene, kan vi ikke komme uden om, at der i sidste ende også kan blive tale om, at lønmodtagerne medvirker hertil. Men i dag betaler lønmodtagerne alligevel en stor del af opsparingen i samfundet uden at have indflydelse på, hvordan denne opsparing anvendes. Det, vi bl. a. må sørge for i forbindelse med etableringen af en fond, er, at det i videst muligt omfang bliver arbejdsgiverens hidtidige gevinster, der bliver grundlag for fonden. Dette mener vi er sandsynligere ved SF's forslag om at tage udgangspunkt i værditilvæksten, end det er i regeringens forslag om at tage udgangspunkt i lønsummen.

Et andet centralt spørgsmål i forbindelse med etablering af en fond er, hvem der skal lede fonden. SF ønsker ved enhver lovgivning at tage hensyn til to faktorer, der undertiden kan virke en lille smule modstridende: for det første hele samfundets tarv, som kræver en vis central styring, og for det andet de enkeltes muligheder for at få indflydelse på egne forhold. Vi lægger vægt på ved etableringen af en fond, at den kan bruges til styring af investeringerne i samfun-